

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ЛУГАНСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ Е.О. ДІДОРЕНКА

**ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КРУГЛИЙ СТІЛ**

**ВИМОГИ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА І
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ
У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА
ПРИ ЗДІЙСНЕННІ СУДОЧИНСТВА**

м. Кропивницький

УДК 34+35(477)(082)

Вимоги верховенства права і забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності та при здійсненні судочинства: Всеукраїнський науково-практичний круглий стіл (в авторській редакції), (м. Івано-Франківськ, 23 листопада 2023 року). м. Івано-Франківськ, 2024. 155 с.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Донецького державного університету внутрішніх справ
(протокол №8 від 28 лютого 2024 року)*

Публікується за матеріалами Всеукраїнського науково-практичного круглого столу «Вимоги верховенства права і забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності та при здійсненні судочинства», який відбувся 23 листопада 2023 року в Луганському навчально-науковому інституті імені Е.О. Дідоренка Донецького державного університету внутрішніх справ (м. Івано-Франківськ).

Видання може бути корисним для студентів, аспірантів (ад'юнктів), слухачів магістратури, студентів та курсантів закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться проблематикою верховенства права та прав людини. Матеріали збірника опубліковані в авторській редакції.

Редакційна колегія не завжди поділяє думку учасників конференції.

У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти, а також структурні підрозділи закладів вищої освіти і наукових установ, практичних правоохоронних органів, які рекомендували ці матеріали до друку.

©ДонДУВС, 2024

2. Скрипнюк О. В. Конституційне право України: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Ін Юре, 2010. 672 с.

3. Омбудсман – незалежний, об'єктивний, незручний? URL : https://zmina.info/columns/ombudsman_nezalezhnij_objektivnij_nez_ruchnij/.

СОСЯК Федір,

студент 2 курсу магістратури, МПУД-22
факультету суспільних і прикладних наук,
ЗВО «Університет Короля Данила»
(м. Івано-Франківськ, Україна)

Науковий керівник:

ЗАГУРСЬКИЙ Олександр,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права та публічного управління,
ЗВО «Університет Короля Данила»
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Політична відповідальність суттєво відрізняється від юридичної відповідальності. Це зумовлено відсутністю абсолютних і формалізованих критеріїв оцінки стану державного управління на тому чи іншому етапі розвитку суспільства і в тих чи інших умовах. Зазначимо, що такими критеріями зазвичай визначають здатність органів державної влади та посадових осіб розробляти і втілювати в життя політику, що відображає прогресивні напрями розвитку суспільства, максимально корисні для блага людей, та забезпечувати її виконання. Для того щоб ця форма отримала практичне втілення, необхідне закріплення в нормативно-правових докумен-

тах моральних, етичних норм поведінки, демократичних принципів, що дозволить матеріалізувати цю перспективну форму політичної відповідальності.

Важливим аспектом досліджень є розгляд питання про настання під час реалізації політичної відповідальності негативних наслідків та покарання, що проявляються у втраті довіри та влади шляхом відкликання, розпуску тощо відповідного суб'єкта. Це належить до головних ознак політичної відповідальності.

Членство в Європейському Союзі пов'язане не тільки з відповідальністю держав-учасниць перед Союзом, але і з особливою відповідальністю перед громадянами не тільки конкретної держави, а й ширше – громадянами Союзу. Відповідальність органів державної влади за дії, що спричиняють шкоду (внаслідок незаконних та законних дій), є стандартом у демократичних країнах.

Зростаюче значення, яке приписується відповідальності державної влади, демонструє також Рекомендація № R (84) 15 Комітету міністрів Ради Європи від 18 вересня 1984 року про підзвітність державних органів. Ця рекомендація має на меті захистити людину у відносинах з державною владою, діяльність якої щодо регулювання соціального життя постійно зростає, і, отже, поле конфліктів та можливість заподіяння шкоди розширюється не лише у зв'язку з незаконною діяльністю, а й як результат легальної діяльності [1]. «Особливе значення мають визначення понять «публічна відповідальність», «державна влада» та «діяльність державного органу», що містяться в рекомендації та додатку до неї, а також принципи, що стосуються цієї відповідальності, які, в широкому визначенні, визначають сферу та завдання національних правових норм» [2]. На практиці ці особливості та роль відповідальності як загального принципу, що визначає функціонування публічної влади, часто виявляються недостатніми для її забезпе-

чення. Водночас можна помітити зусилля для належного, конституційного та законодавчого формування підстав для такої відповідальності.

Виконання завдань державного управління – це честь, але, перш за все, законодавче зобов'язання. Ті, хто вирішив обіймати державні посади, повинні усвідомлювати серйозність та величезність своїх зобов'язань. Про свідоме їх прийняття вже свідчать тексти присяги осіб, які обіймають посаду, мандат або починають працювати в офісах державного управління. Вимога подати урочисту декларацію, у якій виражається обов'язок дотримуватися певних норм, передбачена багатьма правовими актами, зокрема Конституцією України.

Наприклад, у місцевому самоврядуванні досить важливим для дослідження є розгляд індивідуальної та колективної форм політичної відповідальності. До того ж, під час здійснення політичним інститутом тих чи інших колективних дій, відповідно до прийнятих колегіально чи індивідуально рішень, кожен із тих, хто входить до його кадрового складу, є особисто відповідальним за участь або неучасть у таких діях. Лише за такого підходу має сенс розглядати політичну відповідальність політичного інституту як колективного суб'єкта такої відповідальності. Вважаємо, що основою для забезпечення конкретизації суб'єкта відповідальності є визначення строку повноважень, чисельності депутатів, які обираються, персональний склад депутатів.

В українській доктрині адміністративного права рідко проводились комплексні дослідження інститутів державного управління та підзвітності державного управління. Це поки єдиний підручник з адміністративного права, у якому обговорюються питання адміністративної відповідальності, особливо відповідальності за відшкодування шкоди, але все частіше питання відповідальності державного управління стає предметом досліджень і в галузі адміністративних наук [3].

Зростаюче значення контрактів у діяльності публічного управління, поява нової категорії публічних контрактів (публічно-правових) та безліч публічно-правових норм, що формують (часто дуже детально) зміст договорів, укладених адміністрацією, а також доручення адміністративним судам питання законності процесу надання концесійного договору, означають, що обов'язки публічного управління стають дедалі важливішими та вимагають нової перспективи.

Ця потреба також є результатом підвищення соціальної свідомості та розвитку інститутів громадянського суспільства, а в його рамках – і нових форм соціального контролю. Перш за все, доступ до публічної інформації забезпечує особливо важливі підстави для забезпечення законних форм відповідальності публічного управління, дозволених законом. Відповідно, політична відповідальність у системі місцевого самоврядування є важливим засобом забезпечення належного використання влади шляхом політичного представництва потреб та інтересів громадян певної територіальної громади, яка довірила їм виконання функцій і повноважень у вирішенні питань місцевого значення. Рівень виконання цих публічно-владних повноважень представницькими органами місцевого самоврядування має отримати обґрунтовану оцінку цієї діяльності.

Використані джерела:

1. Кресіна І. О. Політична відповідальність: суть, ознаки, особливості. Київ : ІДіП ім. В. М. Корецького НАН України, 2009. 68 с.
2. Малкіна Г. Вибори як засіб реалізації політичної відповідальності. *Віче*. 2008. № 12. С. 16-18.
3. Засадко В. Забезпечення відповідальності органів місцевого самоврядування перед територіальною громадою: аналітична за-